

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 1–4

(1)

Kouká osel na zajíce,
jak **se** v trávě válí:
„Uši máme stejně dlouhé –
proč ty jsi tak malý?“

„Byl **jsem** taky velký osel,“
zajíc smutně mrknul,
„jenže na mě přišla bída.
Hlady jsem se scvrknul.“

„Ubožáčku!“ hýkl osel,
citem rozechvělý,
a hned běží, aby sehnal
mrkev, jetel, zelí...

(2)

Všechno nosí **zajícovi**
pod nos do pelíšku.
„Hodně **jez** a to ti vrátí
správnou oslí výšku!“

Zajíc chroupe a jen funí,
jak mu to jde k duhu –
z dobráka si chytrák snadno
lží udělá sluhu.

(M. Kratochvíl, Zajíc a osel)

max. 2 body

1 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N).

	A	N
1.1 Jde o lyrickou báseň.	☐	☒
1.2 V první části textu se vyskytuje slovo zdobnělé.	☒	☐
1.3 V druhé části textu jsou všechny podtržené verše šestislabičné.	☒	☐
1.4 V každé sloce se rýmuje druhý verš se čtvrtým.	☒	☐

Zdůvodnění

- 1.1 – nepravdivé tvrzení → je to krátký veršovaný alegorický příběh s ponaučením, text tedy vykazuje znaky typické pro bajku, která je žánrem epickým
- 1.2 – pravdivé tvrzení → slovo zdobnělé je slovo *ubožáček*, které je odvozené od slova *ubožák*
- 1.3 – pravdivé tvrzení → všechny verše podtržené v druhé části textu jsou šestislabičné
- 1.4 – pravdivé tvrzení → v každé sloce se rýmuje druhý verš se čtvrtým: *jak se v trávě válí* × *proč ty jsi tak malý*; *zajíc smutně mrknul* × *hlady jsem se scvrknul*; *citem rozechvělý* × *mrkev, jetel, zelí*; *pod nos do pelíšku* × *správnou oslí výšku*; *jak mu to jde k duhu* × *lží udělá sluhu*

max. 2 body

2

- 2.1 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného čtyřslabičné, je příbuzné se slovem SLUHA a skloňuje se podle vzoru MĚSTO.
- 2.2 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem ROZECHVĚLÝ a skloňuje se podle vzoru STAVENÍ.

(Slova *sluha* a *rozechvělý* pocházejí z výchozího textu, správná odpověď se ve výchozím textu nevyskytuje.)

Řešení

2.1 – služebnictvo

2.2 – chvění

1 bod

3 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) Osel se projevil jako soucitný a důvěřivý, zajíc se projevil jako lstivý.
- B) Osel se projevil jako soucitný a důvěřivý, zajíc se projevil jako bezelstný.
- C) Osel se projevil jako útlocitný a potměšilý, zajíc se projevil jako záludný.
- D) Osel se projevil jako útlocitný a potměšilý, zajíc se projevil jako bezostyšný.

Zdůvodnění

Postava osla je důvěřivá (uvěří zajíci, že byl dříve velký osel, ale hlady se zmenšil) a také soucitná, což dokládají následující úseky výchozího textu: „*Ubožáčku!*“ *hýkl osel / citem rozechvělý / a hned běží, aby sehnal / mrkev, jetel, zelí... / Všechno nosí zajícovi / pod nos do pelíšku.*

Postava zajíce je lstivá (namluví oslovi, že se hlady zmenšil, a donutí ho k tomu, aby mu nosil jídlo), což dokládají následující úseky výchozího textu: „*Byl jsem taky velký osel,*“ / *zajíc smutně mrknul / „jenže na mě přišla bída / hlady jsem se scvrknul.“; z dobráka si chytrák snadno / lží udělá sluhu.*

1 bod

4 Které z následujících tvrzení není pravdivé?

(Posuzované výrazy jsou ve výchozím textu vyznačeny tučně.)

- A) Výraz *se* může být použit někdy jako zájmeno, někdy jako předložka.
- B) Výraz *jsem* může být použit někdy jako sloveso, někdy jako zájmeno.
- C) Výraz *zajícovi* může být použit někdy jako podstatné jméno, někdy jako přídavné jméno.
- D) Výraz *jez* může být použit někdy jako sloveso, někdy jako podstatné jméno.

Zdůvodnění

- Výraz *se*, který je v textu použit jako zájmeno, může být použit také jako předložka, např. ve větě *Šla se psem na procházku.*
- Výraz *jsem* je vždy pouze slovesem (je to tvar slovesa *být*), nikoli zájmenem.
- Výraz *zajícovi*, který je v textu použit jako podstatné jméno (je to tvar podstatného jména *zajíc*), může být použit také jako přídavné jméno, např. ve větě *Zajícovi sourozenci zůstali v pelíšku.*
- Výraz *jez*, který je v textu použit jako sloveso (je to tvar slovesa *jíst*), může být použit také jako podstatné jméno, např. ve větě *Na raftu sjeli i prudký jez.*

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Často říkal, že chce nedorozum*ání mezi zam*ěstnanci řešit klidně, a to jsem mu také teď připom*al.

(CZVM)

1 bod

5 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit *ě/ně* tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou *ě/ně* uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) ě – ně – ě
- B) ě – ě – ně
- C) ně – ně – ě
- D) ně – ě – ně

Zdůvodnění

- Slovo *nedorozumění* je příbuzné se slovem *dorozumět se* (on se *dorozumí*), obě tato slova jsou odvozena od slova *rozum*.
- Slovo *zaměstnanci* má kořen *-měst-* a je příbuzné se slovem *místo*.
- Tvar *připomněl* je tvarem slovesa *připomenout*, které je příbuzné se slovem *pomnit* (starší sloveso s významem *pamatovat si*).

max. 2 body

6 Vypište z následujících vět základní skladební dvojice.

- 6.1 Po odvysílání zprávy informující o praktikách nejmenovaného obchodního řetězce byla většina lidí postojem manažerů zaskočena.
- 6.2 Uprostřed pracovního stolu ležely na jedné velké hromadě linkované sešity, plnicí pero a neořezané tužky.

Řešení

- 6.1 – podmět = *většina*; přísudek = *byla zaskočena*
- 6.2 – podmět = *sešity, pero, tužky*; přísudek = *ležely*

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 7–11

(1) Kojot préríjní byl jako druh psovité šelmy popsán až v roce 1832, vypráví se však o něm už ve starých indiánských mýtech. Často v nich představuje vychytralého, někdy až zlomyslného šibala porušující zavedená pravidla. Faktem je, že kojot je mazaný a dokáže se obdivuhodně přizpůsobit novým podmínkám.

(2) Už mnoho staletí je domovem kojotů Severní Amerika. Indiáni, tedy původní obyvatelé tohoto kontinentu, měli v úctě všechna zvířata včetně kojotů. Evropani, kteří v 16. století začali Severní Ameriku osidlovat, však zaujali jiný postoj. Neúctu ke zvířatům projevovali třeba vymýšlením barvitých nadávek, jako prašivý vlk, zbabělý kojot, kterými se mezi sebou častovali. Nově příchozí také začali zvířata nemilosrdně zabíjet, a to jak kvůli masu, tak pro zábavu. V ohrožení byly **celé** živočišné druhy. Kojoti však přežili nejen **surové** útoky osadníků, ale dokonce i „strychninovou válku“. Tehdy farmáři políčili na predátory hovězí maso napuštěné strychninem, aby před nimi ochránili svůj dobytek. Zatímco vlci se snadno nachytali a téměř kvůli tomu vyhynuli, kojoti se naopak naučili otrávenému masu vyhýbat.

(3) Poslední dobou kojoti nacházejí vhodné podmínky pro život v **těsné** blízkosti člověka. Jedno kojotí teritorium nalezneme třeba v Chicagu, které je z hlediska počtu obyvatel třetím největším městem Spojených států amerických. V městském prostředí se kojoti živí různými živočichy i odpadky z popelnic. Často také hodují na mršinách zvířat sražených auty, což je ale docela riskantní. Srážka s autem je v městském prostředí nejčastější příčinou úmrtí kojotů. Ve srovnání s jejich **přirozenými** nepřáteli, jako jsou pumy či medvědi, jsou však řidiči menší hrozbou. Ve městě mají kojoti téměř třikrát vyšší naději na přežití než ve volné přírodě.

Vysvětlivka: strychnin – prudký jed

(www.stoplusjednicka.cz, upraveno)

max. 2 body

7 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
7.1 Původní obyvatelé Severní Ameriky si vážili všech zvířat vyjma kojotů.	☐	☒
7.2 Hlavní příčinou radikálního snížení počtu vlků během „strychninové války“ bylo, že se kojoti naučili identifikovat otrávené maso.	☐	☒
7.3 Ve Spojených státech amerických existují pouze dvě města, která mají vyšší počet obyvatel než Chicago.	☒	☐
7.4 Po srážce s autem zemře třikrát méně kojotů než po útoku medvěda.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

1 bod

8 Ve které z následujících možností je uvedena vhodná náhrada za chybně užitý tvar slova ve výchozím textu?

(Posuzovaná slova jsou ve výchozím textu podtržena.)

- A) místo porušující má být porušujícího
- B) místo staletí má být staletích
- C) místo vymýšlením má být vymýšlení
- D) místo sražených má být sraženými

Zdůvodnění

Jediný chybně užitý tvar slova je ve výchozím textu tvar *porušující*. Toto přídavné jméno je v textu přívlastkem shodným, který rozvíjí podstatné jméno *šibal* – tvar přídavného jména se tedy musí shodovat s řídicím podstatným jménem v pádě, čísle a rodě. V dané větě proto musí být tvar *porušujícího* (představuje *porušujícího šibala*).

1 bod

9 Které z následujících tvrzení o slovech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Slovo *celý* je v textu užit ve významu *úplný, hotový*.
- B) Slovo *surový* je v textu užit ve významu *nelítostně tvrdý, brutální*.
- C) Slovo *těsný* je v textu užit ve významu *příliš stahující, svírající*.
- D) Slovo *přirozený* je v textu užit ve významu *bezprostřední, nenucený*.

Zdůvodnění

- Slovo *celý* je v textu užit ve významu *takový, z něhož nic nechybí*.
- Slovo *těsný* je v textu užit ve významu *místně velmi blízký*.
- Slovo *přirozený* je v textu užit ve významu *daný přírodou, vyplývající z jejích zákonitostí*.

1 bod

10 Kolik je v druhé části výchozího textu celkem souvětí?

- A) čtyři
- B) pět
- C) šest
- D) sedm

Zdůvodnění

V posuzované části výchozího textu se vyskytují celkem čtyři větné celky, které obsahují alespoň dvě slovesa v určitém tvaru, a jsou tedy souvětím:

- *Evropani, kteří v 16. století začali Severní Ameriku osidlovat, však zaujali jiný postoj.* (slovesa v určitém tvaru: *začali, zaujali*)
- *Neúctu ke zvířatům projevovali třeba vymyšlením barvitých nadávek, jako prašivý vlk, zbabělý kojot, kterými se mezi sebou častovali.* (slovesa v určitém tvaru: *projevovali, častovali se*)
- *Tehdy farmáři políčili na predátory hovězí maso napuštěné strychninem, aby před nimi ochránili svůj dobytek.* (slovesa v určitém tvaru: *políčili, ochránili*)
- *Zatímco vlci se snadno nachytali a téměř kvůli tomu vyhynuli, kojoti se naopak naučili otrávenému masu vyhýbat.* (slovesa v určitém tvaru: *nachytali se, vyhynuli, naučili se*)

V posuzované části výchozího textu se dále vyskytuje celkem pět větných celků, které obsahují pouze jedno sloveso v určitém tvaru, a jsou tedy větou jednoduchou:

- *Už mnoho staletí je domovem kojotů Severní Amerika.* (sloveso v určitém tvaru: *je*)
- *Indiáni, tedy původní obyvatelé tohoto kontinentu, měli v úctě všechna zvířata včetně kojotů.* (sloveso v určitém tvaru: *měli*)
- *Nově příchozí také začali zvířata nemilosrdně zabíjet, a to jak kvůli masu, tak pro zábavu.* (sloveso v určitém tvaru: *začali*)
- *V ohrožení byly celé živočišné druhy.* (sloveso v určitém tvaru: *byly*)
- *Kojoti však přežili nejen surové útoky osadníků, ale dokonce i „strychninovou válku“.* (sloveso v určitém tvaru: *přežili*)

11 Které z následujících slov obsahuje pouze jeden kořen?

- A) zlomyslný
- B) vychytralý
- C) nemilosrdně
- D) obdivuhodně

Zdůvodnění

- Slovo *zlomyslný* má dva kořeny: *zl* a *mysl*.
 - Slovo *vychytralý* má pouze jeden kořen, a to *chytr*.
 - Slovo *nemilosrdně* má dva kořeny: *mil* a *srd*.
 - Slovo *obdivuhodně* má dva kořeny: *div* a *hod*.
-

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
12.1 Na listech zelí jsme objevili motýlí larvy, proto jsme velmi rychle zakoupili účinné ochranné prostředky.	☒	☐
12.2 Při prořezávání ovocných stromů, které probíhalo během jarních víkendů, jsme dřeviny zbavili přebytečných větví.	☒	☐
12.3 Nezbytnou součástí mnoha pokrmů je kořenová zelenina, proto máme za domem malou zahrádku s petrželí a mrkví.	☐	☒
12.4 Nejdříve jsme se vyzbrojili motýčkou a pevnými nervy, potom jsme společně zaútočili na bylinkový záhon zarostlý plevellem.	☒	☐

Zdůvodnění

Slovo *kořenový* je odvozeno od slova *kořen* příponou *-ový*.

13 Přiradte k jednotlivým souvětím (13.1–13.4) odpovídající tvrzení (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

13.1 Pavel od rána do večera čumí na televizi, chlastá přeslazené limonády a přejídá se sladkostmi. _____

13.2 Velmi mě rozzlobilo, že všichni žvanili o všem možném, ale zásadními věcmi se nikdo nezabýval. _____

13.3 Učitel nevrle podotkl, že všichni chlapci ze třídy už zpívají pěkně, jenom ten náš Petr stále skřehotá. _____

13.4 Dítě spokojeně spinkalo v postýlce, ačkoli se z plenek šířil pronikavý zápach, který cítili i naši hosté. _____

- A) Citově zabarvená jsou všechna slovesa v souvětí.
- B) Citově zabarvené je pouze první sloveso v souvětí.
- C) Citově zabarvené je pouze druhé sloveso v souvětí.
- D) Citově zabarvené je pouze třetí sloveso v souvětí.
- E) Citově zabarvené je první a druhé sloveso v souvětí, třetí sloveso v souvětí citově zabarvené není.
- F) Citově zabarvené je první a třetí sloveso v souvětí, druhé sloveso v souvětí citově zabarvené není.

Zdůvodnění

13.1 – E)

Citově zabarvené je první a druhé sloveso v souvětí (*čumí, chlastá*), třetí sloveso (*prejídá se*) citově zabarvené není.

13.2 – C)

Citově zabarvené je pouze druhé sloveso v souvětí (*žvanili*), další slovesa (*rozzlobilo, nezabýval se*) citově zabarvená nejsou.

13.3 – D)

Citově zabarvené je pouze třetí sloveso v souvětí (*skřehotá*), další slovesa (*podotkl, zpívají*) citově zabarvená nejsou.

13.4 – B)

Citově zabarvené je pouze první sloveso v souvětí (*spinkalo*), další slovesa (*šířil se, cítili*) citově zabarvená nejsou.

Žádné z posuzovaných souvětí neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti F).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOZE 14

TEXT 1

Za devatero kopci a devatero potoky leží jedna vesnice. Uprostřed ní se nachází starý kostel, který obklopují krásné roubené chalupy. Jediná polorozpadlá chatrč stojí osamoceně. Za jejím dřevěným plotem se rozprostírá hustý les. Místní lidé si vyprávějí, že odvážlivci, kteří se do lesa vydali, se domů už nikdy nevrátili. Pod smrky u lesní studánky prý totiž žije stařena, která vládne kouzelnou mocí. Čarodějnice údajně zakleje každého, kdo ji ruší v jejím rozjímání.

V té vesničce bydlela jedna vdova a ta měla dvě dcery. Obě sestry zahořely touhou najít stařeninu chýši a odhalit pravdu. Potají se proto vydaly do lesa. Nikdo už je nikdy neviděl. Jen z houští u lesa občas vykouknou dvě hlavy. Hlavy laní se smutným očima.

(CZVV)

TEXT 2

Názvy osob, zvířat, věcí a míst jsou **podstatná jména konkrétní** (*učitel, žába, talíř, koleno, náměstí*). **Podstatná jména abstraktní** pojmenovávají např. vlastnosti, pocity, děje, stavy a vztahy (*trpělivost, láska, smutek, mytí, zdraví, čin*).

(V. Styblík a kol., Český jazyk pro 6. ročník základní školy, upraveno)

max. 3 body

14 Vypište z TEXTU 1 čtyři podstatná jména abstraktní.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

mocí, rozjímání, touhou, pravdu

15 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) Ten byl totiž už sedm let na návštěvě u cornwallského kyklopa. Zahrada to byla vskutku překrásná. Pokrýval ji heboučkový zelený trávnik.

B) Aby jim jednou provždy zabránil ve vstupu do zahrady, postavil kolem dokola vysokou zeď. Nebohé děti si teď neměly kde hrát.

C) Když našel v zahradě hrající si děti, obořil se na ně: „Co tu děláte? V mé zahradě si smím hrát jenom já.“ Děti se lekly a utekly.

D) Z něj vyrůstaly čarokrásné květiny. Bylo tam také dvanáct broskvoní, které nesly sladké ovoce.

E) Každé odpoledne si děti hrály v jedné zahradě. Nevěděly, že patří obrovi.

F) V jejich korunách sedávali ptáci a zpívali tak krásně, že si děti přestávaly hrát a jen poslouchaly. Jednoho dne se však obr vrátil.

(O. Wilde, *Sobecký obr*, upraveno)

15.1 _____

15.2 _____

15.3 _____

15.4 _____

15.5 _____

15.6 _____

Řešení

15.1 – E)

15.2 – A)

15.3 – D)

15.4 – F)

15.5 – C)

15.6 – B)

E) Každé odpoledne si děti hrály v jedné zahradě. Nevěděly, že patří obrovi. **A)** Ten byl totiž už sedm let na návštěvě u cornwallského kyklopa. Zahrada to byla vskutku překrásná. Pokrýval ji heboučkový zelený trávnik. **D)** Z něj vyrůstaly čarokrásné květiny. Bylo tam také dvanáct broskvoní, které nesly sladké ovoce. **F)** V jejich korunách sedávali ptáci a zpívali tak krásně, že si děti přestávaly hrát a jen poslouchaly. Jednoho dne se však obr vrátil. **C)** Když našel v zahradě hrající si děti, obořil se na ně: „Co tu děláte? V mé zahradě si smím hrát jenom já.“ Děti se lekly a utekly. **B)** Aby jim jednou provždy zabránil ve vstupu do zahrady, postavil kolem dokola vysokou zeď. Nebohé děti si teď neměly kde hrát.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Rodiče vyslyšeli mé i **bratrovi** prosby a vypravili se s námi na dvoudenní přehlídku lidové hudby, která se každoročně koná v jedné víšce poblíž hranic se Slovenskem.

Uprostřed návsi bylo poměrně velké pódium, na kterém se během obou dnů vystřídal mnoho tanečníků a zpěváků. Nejdříve se předvedly dětské taneční soubory, pak nás **potěšily** svými tanci a písněmi také dospělí. Divákům se velmi líbily vyšívané kroje účinkujících. Ještě za tmy zněly vsí tklivé hlasy houslí.

Kromě těchto vystoupení byl připraven i doprovodný program. Naši pozornost zprvu upoutal zasvěcený výklad o velikonočních obyčejích, poté jsme zhlédli ukázky starobylých řemesel. Nejvíce nás zaujala výroba **slamněných** ozdobiček. U stánků se mlsným jazýčkům nabízely výtečné pokrmy, třeba knedlíky plněné **povidli**. Oblíbená slavnost měla opět úspěch.

(CZVV)

max. 4 body

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou. Slovo *pódium* je zapsáno pravopisně správně.

Zdůvodnění

- Slovo *bratrovi* je přídavné jméno přivlastňovací, které se skloňuje podle vzoru *otcův* a které rozvíjí podstatné jméno rodu ženského (*prosby*).
- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského životného v čísle množném (*dospělí*), v koncovce přičestí činného musí být *-i* (*potěšili*).
- Slovo *slaměný* je odvozené od slova *sláma* příponou *-ěný*.
- Slovo *povidla* se skloňuje podle vzoru *město* (*městy – povidly*).

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 17–22

TEXT 1

Z deníku Jonathana Harkera

(1) Dnes ráno jsem podnikl první výzkumnou výpravu po Draculově hradu. Jsou zde jasné známky BOHATSTVÍ – zlaté přibory, závěsy ze vzácných tkanin –, ale i nedostatky. Třeba žádný pokoj není vybaven zrcadly. Také jsem dosud nezahlédl žádného sluhu a nezaslechl jiný zvuk než vytí vlků. V prohlídce tohoto ponurého sídla jsem pokračoval odpoledne. Otevřel jsem dveře svého pokoje a vešel jimi rovnou do místnosti, v níž jsem včera večeřel. Zaujaly mě zde vyřezávané dveře, byly však pevně zamčené. Stiskl jsem tedy kliku protějších dveří a ocitl se v knihovně plné anglických knih.

(2) Z četby mě vyrušil až příchod hraběte. Zeptal jsem se ho, zda mu nevadí, že jsem v jeho knihovně. „Můžete vejít kamkoli kromě místností, jejichž dveře jsou zamčeny. V Transylvánii se dějí divné věci,“ tajuplně se usmál Dracula a při úsměvu odhalil velké ostré špičáky, které mě vyděsily, už když mě včera vítal. Večer jsme probrali obchodní ZÁLEŽITOST týkající se koupě usedlosti v Anglii. Hovořili jsme dlouhé hodiny, hrabě mi kladl nejrůznější otázky. Náhle se ozvalo kohoutí kokrhání. Hrabě mě s dvornou úklonou rychle opustil.

(3) Vstal jsem až kolem poledne. Vyndal jsem cestovní zrcátko, zavěsil ho nad STŮL a začal se holit. Vtom jsem ucítil na rameni ruku. Leknutím jsem sebou škulb a slabě se řízl břitvou. Nikoho jsem neviděl, přitom se v zrcátku odrážel celý můj pokoj. Otočil jsem se. Za mnou stál Dracula. Jakmile spatřil můj obličej, ohnal se po mém hrdle. Uhnul jsem a jeho ledově chladná ruka se dotkla mého růžence po babičce. Ihned se stáhl.

„Dejte si pozor, abyste se už neřízl. Je to nebezpečnější, než si umíte představit,“ řekl zastřeným hlasem. Pak vyhodil mé zrcátko z okna a kvapně odešel.

(B. Stoker, Dracula, upraveno)

TEXT 2

Souhláska je **slabikotvorná** pouze tehdy, když společně s jednou nebo více souhláskami tvoří slabiku, která neobsahuje žádnou samohlásku ani dvojhlásku. Ve slově SLZA je slabikotvornou souhláskou L.

(CZVV)

max. 2 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
17.1 To, že ve vybavení pokojů Draculova hradu chybí zrcadla, Jonathan považuje za jeden z nedostatků tohoto sídla.	☒	☐
17.2 V místnosti, v níž Jonathan večeřel, se nachází minimálně troje dveře.	☒	☐
17.3 Před setkáním v knihovně se hrabě Dracula a Jonathan už alespoň jednou viděli.	☒	☐
17.4 Od doby, kdy Jonathan začal s prohlídkou Draculova hradu, do doby, kdy se řízl břitvou, uplynulo více než 24 hodin.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené v TEXTU 1 příslušnou barvou.

18 Vypište z druhé části TEXTU 1 tři slova (či tvary slov), která obsahují slabiku tvořenou slabikotvornou souhláskou a alespoň jednou další souhláskou.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2. Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

tajuplně, kladl, kokrhání

1 bod

19 Které z následujících tvrzení o slovech zapsaných v TEXTU 1 velkými písmeny je pravdivé?

- A) Slova *bohatství*, *záležitost* a *stůl* jsou v textu užitá ve stejném pádě.
- B) Pouze slova *bohatství* a *stůl* jsou v textu užitá ve stejném pádě.
- C) Pouze slova *záležitost* a *stůl* jsou v textu užitá ve stejném pádě.
- D) Pouze slova *bohatství* a *záležitost* jsou v textu užitá ve stejném pádě.

Zdůvodnění

Slova *záležitost* a *stůl* jsou v textu užitá ve 4. pádě (*probrali koho, co? – záležitost; zavěsil nad koho, co? – nad stůl*), slovo *bohatství* je v textu užitá v 2. pádě (*známky koho, čeho? – bohatství*).

1 bod

20 Kterou z následujících dvojic slov lze v kontextu TEXTU 1 považovat za synonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) **jasný** – zřetelný
- B) jiný – různý
- C) chladný – lhostejný
- D) zastřený – utajený

Zdůvodnění

- Synonymem slova *jiný* je v kontextu textu např. slovo *další* (*nezaslechl jsem další zvuk kromě vytí vlků*), slova *jiný* a *různý* v daném kontextu synonymy nejsou (*nezaslechl jsem různý zvuk než vytí vlků*).
- Synonymem slova *chladný* je v kontextu textu např. slovo *studený* (*ledově studená ruka se dotkla*), slova *chladný* a *lhostejný* v daném kontextu synonymy nejsou (*ledově lhostejná ruka se dotkla*).
- Synonymem slova *zastřený* je v kontextu textu např. slovo *chraptivý* (*řekl chraptivým hlasem*), slova *zastřený* a *utajený* v daném kontextu synonymy nejsou (*řekl utajeným hlasem*).

21 Které z následujících tvrzení o úseku podtrženém v TEXTU 1 je pravdivé?

- A) Vyskytuje se zde přímá řeč, v níž se Jonathan obrací na Draculu.
 B) Vyskytuje se zde přímá řeč, v níž se Dracula obrací na Jonathana.
 C) Vyskytuje se zde nepřímá řeč, v níž se Jonathan obrací na Draculu.
 D) Vyskytuje se zde nepřímá řeč, v níž se Dracula obrací na Jonathana.

Zdůvodnění

Text je úryvkem z deníku, který si píše Jonathan Harker. V posuzovaném úseku se vypravěč textu, tedy Jonathan Harker, obrací na nějakou osobu. Touto osobou je hrabě Dracula, což potvrzuje věta předcházející danému úseku: *Z četby mě vyrušil až příchod hraběte. Zeptal jsem se ho, zda mu nevadí, že jsem v jeho knihovně.* – zájmena odkazují k osobě hraběte Draculy. Komunikace mezi Jonathanem a Draculou je v tomto případě zaznamenána prostřednictvím nepřímé řeči: vypravěč doslovně nezapsal, co skutečně řekl, chybí také další typické znaky přímé řeči, jako jsou např. uvozovky.

Promluva zaznamenaná přímou řečí by vypadala např. takto: *Zeptal jsem se ho: „Nevadí vám, že jsem ve vaší knihovně?“*

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících úseků TEXTU 1, zda tučně vyznačený větný člen je přívlastkem neshodným (A), nebo ne (N).

	A	N
22.1 pak vyhodil mé zrcátko z okna	☐	☒
22.2 vtom jsem ucítil na rameni ruku	☐	☒
22.3 z četby mě vyrušil až příchod hraběte	☒	☐
22.4 ruka se dotkla mého růžence po babičce	☒	☐

Zdůvodnění

- 22.1 – **kam** vyhodil mé zrcátko? – **z okna**: větný člen rozvíjí sloveso *vyhodil* → příslovečné určení místa
 22.2 – **koho, co** jsem ucítil na rameni? – **ruku**: větný člen rozvíjí sloveso *ucítil* → předmět
 22.3 – **čí** příchod mě vyrušil? – **hraběte**: větný člen rozvíjí podstatné jméno *hraběte* → přívlastek neshodný
 22.4 – **jakého** růžence se dotkla ruka? – **po babičce**: větný člen rozvíjí podstatné jméno *růžence* → přívlastek neshodný

1 bod

23 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Na farmářském trhu se rozdávaly letáky s reklamami na kozí sýry.
 B) Mezi vyhledávané památky patří kamenný most s bronzovými sochami.
 C) Mezi místními obyvateli kolovaly tajné spisy s překvapivými informacemi.
 D) Na půdě otec nedávno objevil zápisník s **autogrami** mnoha slavných osobností.

Zdůvodnění

Slovo *autogram* se skloňuje podle vzoru *hrad* (*s hrady* – *s autogramy*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 24–27

Chystáš se rybařit na území České republiky? To podle zákona mohou i děti. Pokud je jeden z tvých rodičů rybář, může tě nechat rybařit v rámci své povolenky k rybolovu. Druhou možností je přihlásit se do rybářského kroužku.

Rybářské kroužky zahajují činnost v **září**. Nejdříve tě čeká teorie, např. rozpoznávání základních druhů ryb či obsah rybářského řádu. Teoretické znalosti z témat probíraných na kroužku prověří zkouška mladého rybaře. V únoru začínají praktická **cvičení**.

Po absolvování kroužku ti bude na základě žádosti, kterou obvykle podává vedoucí kroužku, vystaven rybářský lístek. Můžeš se také stát členem Českého rybářského svazu. Za lístek, povolenku a poplatky za členství ve svazu zaplatí dítě mladší 15 let celkem 600 Kč ročně. Povolenky se prodávají i nečlenům, ale za vyšší cenu. Až si vše vyřídíš, co nejrychleji se vyprav na ryby. Musíš ale dodržovat stejná pravidla jako dospělí rybaři.

(www.rybarsky-listek.info; hobby.idnes.cz, upraveno)

1 bod

24 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Mezi teoretické znalosti, které se ověřují při zkoušce mladého rybaře, patří rozpoznávání základních druhů ryb.
- B) Pokud chce dítě mladší 15 let rybařit na území České republiky, musí se podle zákona přihlásit do rybářského kroužku.
- C) Jestliže je dítě mladší 15 let členem Českého rybářského svazu, povolenka k rybolovu ho bude stát celkem 600 Kč ročně.
- D) O první rybářský lístek pro děti, které úspěšně absolvují rybářský kroužek, je povinen požádat vedoucí rybářského kroužku.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti A) dokládá následující úsek výchozího textu: *Nejdříve tě čeká teorie, např. rozpoznávání základních druhů ryb či obsah rybářského řádu. Teoretické znalosti z témat probíraných na kroužku prověří zkouška mladého rybaře.*

Tvrzení uvedená v možnostech B), C) a D) jsou prokazatelně nepravdivá:

- *Chystáš se rybařit na území České republiky? To podle zákona mohou i děti. Pokud je jeden z tvých rodičů rybář, může tě nechat rybařit v rámci své povolenky k rybolovu. Druhou možností je přihlásit se do rybářského kroužku.* → přihlášení se do rybářského kroužku je jednou, nikoli jedinou možností, jak může dítě začít rybařit, navíc v souvislosti s těmito podmínkami není zmíněna žádná věková hranice.
- *Za lístek, povolenku a poplatky za členství ve svazu zaplatí dítě mladší 15 let celkem 600 Kč ročně. Povolenky se prodávají i nečlenům, ale za vyšší cenu.* → 600 Kč se platí za celkem tři položky – rybářský lístek, povolenku a členství v Českém rybářském svazu.
- *Po absolvování kroužku ti bude na základě žádosti, kterou obvykle podává vedoucí kroužku, vystaven rybářský lístek.* → vedoucí rybářského kroužku nemusí, ale může požádat o vydání rybářského lístku pro děti.

1 bod

25 Které z následujících slov je slovo jednoznačné?

- A) řád
- B) cena
- C) kroužek
- D) členství

Zdůvodnění

- Slovo *řád* je v textu užito ve významu *souhrn pravidel*, mezi další významy tohoto slova patří např. *vyznamenání* (Řád T. G. Masaryka); *uspořádání, organizace, systém* (řád přírody).
- Slovo *cena* je v textu užito ve významu *hodnota zboží vyjádřená v penězích*, mezi další významy tohoto slova patří např. *vnitřní hodnota, význam* (nemá to cenu); *odměna v soutěži* (získal cenu diváků).
- Slovo *kroužek* je v textu užito ve významu *skupina lidí spojených určitými zájmy*, mezi další významy tohoto slova patří např. *malý předmět tvarem připomínající kruh* (řetěz z papírových kroužků).

1 bod

26 Který z následujících úseků výchozího textu obsahuje sloveso užitě v rozkazovacím způsobu?

- A) až si vše vyřídíš
- B) můžeš se také stát
- C) musíš ale dodržovat
- D) co nejrychleji se vyprav

Zdůvodnění

Sloveso užitě v rozkazovacím způsobu obsahuje pouze úsek uvedený v možnosti D): *vyprav se*.

Ostatní posuzované úseky obsahují slovesa užitá v oznamovacím způsobu (*vyřídíš si, můžeš, musíš*) a slovesa v infinitivu, tedy v neurčitém tvaru, který slovesný způsob nevyjadřuje (*stát se, dodržovat*).

max. 2 body

27

27.1 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž slovo ZÁŘÍ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

27.2 Napište smysluplnou větu o čtyřech slovech, v níž slovo CVIČENÍ bude jiným slovním druhem než ve výchozím textu.

Slova *září* a *cvičení* jsou ve výchozím textu vyznačena tučně. Tvar slov *září* a *cvičení* musí zůstat zachován. Vzniklé věty musí být gramaticky správné a musí obsahovat přísudek.

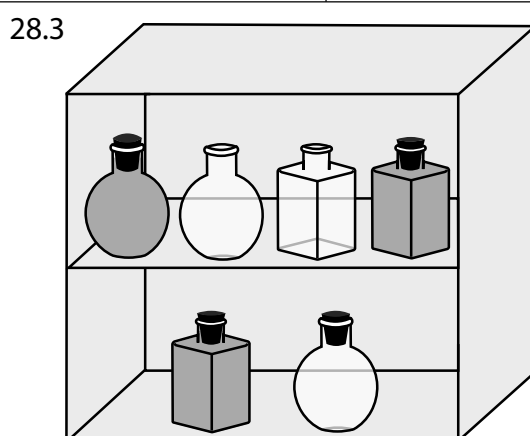
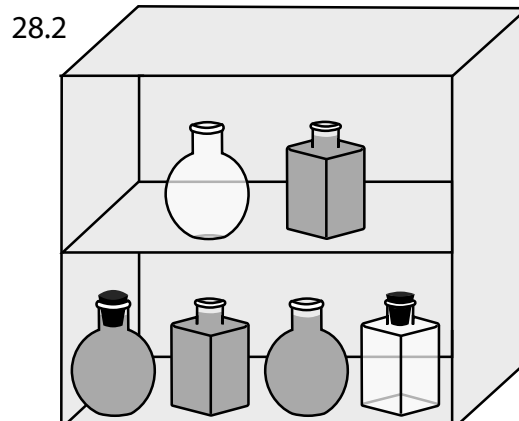
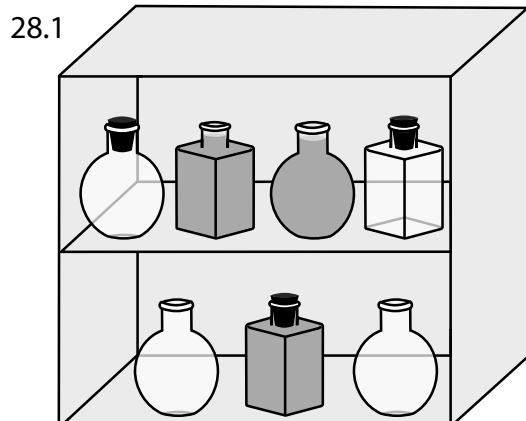
Řešení

27.1 – Ve výchozím textu je slovo *září* podstatným jménem. Ve vzniklé větě tedy musí být slovo *září* užit jako sloveso *zářit* ve tvaru 3. osoby čísla jednotného/množného způsobu oznamovacího času přítomného, např. *Tato hvězda září nejasněji*.

27.2 – Ve výchozím textu je slovo *cvičení* podstatným jménem. Ve vzniklé větě tedy musí být slovo *cvičení* užit jako přídavné jméno *cvičený* ve tvaru 1. osoby čísla množného rodu mužského životného, např. *Cvičení lvi proskakovali obručí*.

28 Přiradte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.3) odpovídající popis (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

(CZV)

- A) V celé skříňce je lichý počet plných lahví se zátkou. Na dolní polici skříňky je maximálně jedna hranatá láhev. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je prázdná.
- B) V celé skříňce je lichý počet prázdných lahví se zátkou. Přesně polovina všech lahví ve skříňce je hranatá. Na horní polici skříňky je maximálně jedna plná láhev.
- C) Na dolní polici skříňky je sudý počet kulatých lahví. Méně než polovina všech lahví ve skříňce je se zátkou. V celé skříňce je lichý počet prázdných lahví.
- D) Na horní polici skříňky je sudý počet lahví bez zátky. Přesně polovina všech lahví ve skříňce je kulatá. V celé skříňce je plných lahví stejně jako prázdných.
- E) V celé skříňce je sudý počet hranatých lahví se zátkou. Na dolní polici skříňky je maximálně jedna plná láhev. Více než polovina všech lahví ve skříňce je kulatá.

Vysvětlivky: prázdná hranatá
láhev se zátkou:

plná kulatá
láhev bez zátky:

Řešení

28.1 – E)

28.2 – B)

28.3 – D)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti C).